

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 20 okt. 1950

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Stikker en Blom persoonlijk.

De opvattingen in Uw 337 hadden mijn volle aandacht. In dit verband zou ik de volgende gedachtengang aan Uw oordeel willen onderwerpen.

1. Samenwerking tussen beide Uniepartners zal slechts intensief en vruchtdragend kunnen worden wanneer beide [zich] landen realiseren dat deze samenwerking voor hen voordelen medebrengt.
2. De moeilijk uit te roeien hier bestaande opvatting dat RTC in feite pactum leoninum is, wordt versterkt wanneer bijzondere belangstelling voor deze samenwerking van een kant komt, en wel onze. Wanneer wij het initiatief nemen, dan hebben wij daarvoor verschillende goede redenen zoals door U ontwikkelde these betreffende belang van strikte naleving van een belangrijke bepaling uit Uniestatuut. Een Oriëntaal voelt dergelijke gedachtengang minder scherp aan. Hij interpreteert zulk een belangstelling al gauw als zelfbelang, althans begint hij met wantrouwen en dan neemt hij daartegenover dilatoire houding aan. Meer in het algemeen denkt hij, dat nooit kwaad kan een gedesinteresseerde houding aan te nemen, daar hij hierin versterking van zijn toekomstige onderhandelingspositie ziet.
3. Nemen wij het initiatief in een zaak, waar de Indonesiër meent dat bespreking in zijn voordeel werken zal, dan begrijpt hij zulk initiatief niet; in dergelijke omstandigheden begint de Oriëntaal maar vast met wantrouwen, ofwel gaat hij zich illusies maken dat de kaarten voor hem gunstiger zijn, dan hij had durven hopen. Blijkt zulks later niet het geval te zijn dan volgt desillusie en derhalve verscherping in verhouding tussen de beide landen.
4. Daartegenover staat, dat het nemen van een initiatief de Oosterling minder ligt. Het gevaar is dus, dat, wanneer ook wij een zaak niet entameren, niets gebeurt. Bovendien moeten wij er altijd op kunnen wijzen, dat wij hebben aangeboden samenspreken: odium dat niets gebeurt ligt dan op Indons.
5. In deze gedachtengang komt het dus erop neer punten 2, 3 en 4 in harmonie te brengen. Wij moeten het onze blijven doen bij nemen van initiatief zonder indruk te wekken - hoezeer ook ten onrechte - dat wij Indonesiërs 'achterna lopen'.
6. Tenzij ik volkomen verkeerd zie en tenzij de Nederlandse Regering mij niet bekende mogelijkheden ziet of haar standpunt heeft gewijzigd, is bespreking van NG-kwestie een Indonesisch belang. Succes lijkt onmogelijk en mislukken der bespreking zal intern tegen ons worden uitgespeeld. Heel Azië en andere landen die, of geen sympathie voor ons hebben, of wel zich niet de weelde kunnen veroorloven Azië te ontstemmen - wij hebben recente ervaring - zullen zich achter Indonesië stellen of zich afzijdig houden.
7. Wat betreft de Unieconferentie moet het uitgangspunt zijn dat het hier aangelegenheid betreft die voor beide partijen even aantrekkelijk; tonen wij ons te 'keen', dan zullen de Indonesiërs onze eenzijdige nauwelijks gereciproceerde belangstelling interpreteren als aanwijzing dat wij bij bespreking meer belang hebben dan Indonesië. Zulks maakt hen schichtig.
8. Deze gedachtengang zou er toe leiden dat wij onze belangstelling voor de Unieconferentie niet al te veel manifesteren en dat wij t.a.v. de NG-kwestie de houding aannemen van 'graag of niet'.
9. Concrete uitwerking van deze lijn zou zijn dat ik aan Minister van BZ 2 brieven overhandig waarin wordt verklaard dat de Nederlandse Regering bereid Unie-resp. NG-conferentie beleggen en dat de Nederlandse Regering gaarne zou willen vernemen welke data de Indonesische Regering zal schikken, zulks in verband met de noodzakelijkheid om voorbereidende maatregelen te nemen, aangezien beide conferenties in Nederland zullen

gehouden worden. Bij overhandiging van de brief over de Unieconferentie zou ik mondeling moeten mededelen dat de Nederlandse Regering gaarne tijdig de datum zou willen weten van deze conferentie, die avant einde 1950 zal plaats moeten hebben; bij de brief over de NG-kwestie zou ik moeten verklaren, dat van haar kant, de Nederlandse Regering ongaarne zou willen dat haar te enigertijd verwijt zou kunnen worden gemaakt niet tijdig het initiatief te hebben genomen om een in RTC aangegane verbintenis inzake NG effectueren.

10. In afwachting van Uw nadere acties meen ik goed te doen uitvoering van Uw 337 tot na ontvangst van Uw reacties op dit telegram aanhouden, waarbij ik aanteken dat hierboven ontwikkelde gedachtengang het resultaat is van nauwgezette en langdurige overweging mijnerzijds.